

характером. Чим ширше коло музичних образів, тим глибше вони вивчені, тим більше умов для різнобічного розвитку майбутнього музиканта.

УДК 37.015.31:7:39

Горват Віталій Вікторович,
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

ФЕНОМЕН «ЕТНОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку мистецької освіти актуальним вивляється компетентнісний підхід, у межах якого проблема етнокультурності сконцентровує увагу на набутті особистістю етнокультурної компетентності як ключової. Означений пошук обумовлено історико-культурними передумовами й політичними процесами сучасної України.

Проблему етнокультурності розробляли Ю. Бромлей, Г. Волков, С.Лур'є; А. Березін, А. Іваницький, В. Куєвда, О.Лозова, В. Пекарчук, Ю.Руденко, Б. Савчук, О. Хижна, та інші). Дослідженням формування етнокультурної компетентності займалися В.Сластьонін, С. Вершловський, Н. Кузьміна, Б. Гершунський та інші вчені.

Ключовими поняттями нашої розвідки є «компетентність» та «етнокультурна компетентність». Сучасні фахівці галузі педагогіки та психології [4, с.58-64] розглядають компетентність, як володіння відповідними знаннями та здібностями, що дозволяють людині обгрунтовано судити про певну галузь та ефективно діяти в ній. Для визначення сутності поняття «етнокультурна компетентність» важливим вважаємо погляд науковців на компетентну особистість, яка не лише володіє комплексом компетенцій як певного досвіду, а й яка здатна успішно виконувати певну діяльність, яка орієнтується у складних ситуаціях і яка відповідає на виклики сучасного середовища.

Етнокультурна компетентність є складником загальнокультурної компетентності й виявляється у здатності аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності. Як зазначає В.Кувєда: «етнічно компетентною стає та особа, яка вільно орієнтується у світі значень певної культури, розуміє мову цієї культури і вільно творить цією мовою» [2, с. 225]. Тобто, етнокультурна компетентність є здатністю особистості, носія етнокультури, до передачі етнокультурного досвіду від покоління до покоління. Долучаючись до мистецьких традицій етносу засобами вокальної музики, особистість майбутнього вчителя музичного мистецтва, як активний їх носій, є водночас споживачем та творцем етнічної культури, адже така особистість спочатку неусвідомлено, а згодом заглиблюючись й рефлексуючи, піддається впливу етнічного менталітету, приймає естетичні ідеали.

Залучаючись до етнокультури свого народу через пісню, танець, декоративно-ужиткове мистецтво, особистість засвоює інформацію, закладену в мелодико-інтонаційних зворотах та ритмо-синтаксичних формулах, рухах і жестах, кольорах та орнаментах, національній стилістиці художньої мови різновидів мистецтва, які у концентрованому вигляді містять національний духовний досвід і є художніми виразниками національної сутності та ідеалів певного народу. Ця отримана інформація у стислому, ущільненому вигляді кодується у мозку в особливих системах нейронів, відкладається у довготривалій пам'яті людини, а потім постійно відтворюється упродовж її життя [3, с.16].

Вмотивованість зберігати, передавати й збагачувати мистецькі традиції рідного етносу, виявляючи при цьому повагу до мистецьких традицій інших етносів, можна трактувати як етнокультурну компетентність особистості. О. Березюк зазначає, що «саме етнокультурна компетентність особистості забезпечує вічність життя нації та народу» [1].

Отже, етнокультурна компетентність виявляє себе через освоєння особистістю музичного мистецтва, передусім народно-пісенних традицій. Пізнаючи їх багатство, особистість черпає емоційні, моральні, естетичні та патріотичні цінності. На доцільності вивчення народно-пісенної творчості у процесі освіти наголошували О. Потебня, А. Іваницький та інші вітчизняні та зарубіжні фольклористи і педагоги. Про користь виховання голосів на народно-пісенній основі писав у сорокових роках ХХ сторіччя Золтан Кодай, автор національної системи музичного виховання в Угорщині, який наполіг на введенні вокальної народної музики у всі структури освіти.

Таким чином, проблема формування етнокультурної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва, що забезпечується в процесі вокальної підготовки, дозволить виховувати й учнів початкових навчальних закладів мистецької освіти на основі національної толерантності, зберігаючи й транслуючи мистецькі цінності різних етнічних культур. Основою підготовки такого фахівця є залучення до процесу збереження, відтворення (передавання) мистецьких традицій рідного етносу, виявляючи при цьому повагу до мистецьких традицій інших етносів та бажання опанування й відтворення їх.

Джерела

1. Березюк О. С. Тенденції формування етнокультурної компетентності особистості // Проблеми освіти: Наук-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2015. – № 85. – Спецвипуск. – С. 10-14.
2. Куєвда В. Т. Історико-психологічні засади етнізації юнаків / В.Т.Куєвда // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома. – 2009. – Вип. 5. – С. 224-234.
3. Науменко Г.М. Фольклорная азбука. – М.: Академия, 1996. – 96 с. С.16.
4. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А.В.Хуторский // Народное образование. – 2003. – №2. – С.58-64.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>